

Yazmak mecburiyet oldu. Bugünlerde medyada yoga tartışılıyor. Yoga ile gençliğimizin aslında farklı dinlerin, ideolojilerin kucağına itildiği, iç huzuru adı altında farklı inanışların dolaylı olarak empoze edildiği ifade ediliyor. Önce hemen şunu belirtmeliyim: Yoga ile uğraşanlar bunun dini bir boyutunun olmadığını söylüyorlar. Bu ne kadar gerçek, doğrusu bilemiyorum. Aşağıda ifade edilenlerden yola çıkarak bir değerlendirme yapacağım. Oralara gidenler ne yapıyor, neyle karşılaşılıyor, neye meydediyor, düşünceleri nasıl şekilleniyor, evet bunları bilmiyorum. Bu, sosyolojik bir hadise midir? Sportif bir faaliyet midir? Kültür emperyalizmi midir, güvenlik sorunu

mudur? Detaylı araştırmalara, anketlere ihtiyaç vardır. Pratikte neler oluyor, buna cevap verebilmek için araştırmaların artırılması gerekir. Dolayısıyla “pratikte neler oluyor?” sorusuna cevap vermekten mahrumum. Bununla birlikte yoga ile ilgili yazılanlardan yola çıkarak kendi dini geleneğimizle ilgili mukayeseler yapmak, söylenenleri tutarlılık açısından sorgulamak mümkündür. Bu yazıda bunu gerçekleştirmeye, yazılanları alıntılarla değerlendirilmeye ve bir sonuca varmaya çalışacağım. Ama önce iki tespit yapalım:

1. Yoga ile şekilsel benzerlik taşıyan düşünce ve fiiller geleneğimizde var. Özellikle şekilsel diyorum, çünkü amaçlar farklıdır. Yoganın özü bir takım hareketlerle kendini ve doğayı dinleyerek ya da düşünerek evrensel birlik/enerji ile buluşma/birleşmedir. Sonuç: İç huzuru... Bir kere Kur'an hem kendimizi hem tabiatı düşünmemizi ısrarla istiyor. Bunun için taakkul, tedebbür, tezekkür, tefekkür kavramlarını kullanıyor. Özellikle bu kavramların kurumsallaştığı geleneksel yapılarımız da var. Tasavvuf geleneğimiz bu açıdan oldukça zengin. “Kendini bilen Rabb’ini bilir” sözü bu geleneğin baş tacı, ser levhası... Tasavvufta bir takım hareketlerle nefis tezkiyesi ve iç huzuru sağlamak mümkün. Buna “nefs-i mutmaine” mertebesi diyoruz. Yani, iç huzura kavuşmuş, tatmin olmuş kalp, gönül. Tasavvuf sistemi içerisinde merkezde Allah anlayışı olmakla birlikte iç huzura kavuşmanın çeşitli enstrümanları var. Zikir, cezbe, tefekkür, rabita-ı mevt bunlardan bir kaçısı... Bunların hepsi hareket ve düşünce birlikteliğine dayanıyor. Bu geniş bir konu tabii. Ancak mevcut sistem bu tür yapılanmaların ortaya çıkmasına, neşvü nema bulmasına izin vermiyor. Dini görüntü sayılabilecek her türlü oluşuma itiraz ediyor, pencerelerini kapatıyor. Bu durum başka ideolojilere, inanç sistemlerine, arayışlara kapı aralıyor. Birinci husus bu.

2. İkincisine gelince bu ise sorunun bizden kaynaklanan tarafıdır. İmkânlarımız ölçüsünde bu dini bi-hakkın yaşayarak örnek olmak mümkündür. Hem birey hem de toplum olarak bu konuda iyi bir sınav verdiğimiz söylenemez. Örnek insanlarımız yok artık... Örnek sayılabilecek olay ve davranışlarla karşılaşmıyoruz ne hükmetse... Duruşuyla, konuşmasıyla, oturuşu, kalkışıyla, heybetiyle bize huzur veren insanlar... Ya da sistem böyle insanların yetişmesini istemiyor, bu eğitime kapalı yani... Yahut da böyle insanlar var da biz bilmiyoruz veya onlar bilinmek istemiyor ya da bilindiklerinde sağolsun medyamız en olmaz, akla hayale gelmedik tarafından yıpratıyor! Ama her ne olursa olsun sorumluluğumuz var. Bugün ülkemizde gerçekleşen akle hayale gelmedik cinayetler, tecavüzler, hırsızlıklar, yolsuzluklar vs. söz konusu. Yüzde doksan dokusu Müslüman olan bir ülkede bunları anlamak, yorumlamak mümkün değil! Bunlar Müslüman işi olamaz diyesi geliyor insanın! Belki bu “bugünün milli eğitiminin sorunu, onun üretiminden geçen gençlik, nesil böyle yapıyor” denilebilir. Ama yeterli değil! Dindar olup karşıdakine güven veren, hoşgörülü olan, iç huzuruyla dolu olan, iç huzurunu pozitif enerjiyle karşıdakine yükleyen örneklerle ihtiyacımız var. Bir anlamda dinimizin sevgi ve hoşgörü boyutunu pratikte ispat etme yükümlülüğümüz var. Eğer bunu yapamazsak gençliğimiz çeşitli arayışlara girecektir. Zira kainat boşluk kabul etmiyor.

Şimdi gelelim yoga hakkında söylenenlere:

Deniliyor ki;

1. “Yoga’da bütün yollar aynı amaca gider, birliğe. Eğer yapılan çalışmanın nihai hedefi ‘birlik’ yani kişinin tam olduğunu hissetmesi, hiç bir şeyin kendisinde eksik olmadığını bilmesi, huzura kavuşması, mutlu olması kısaca nihai özgürlük mokşa, kaivalya olarak tanımlanan aydınlanma değilse, yoga yapılmıyor demektir. Yoga, kişinin kendisi, çevresi ve nihayetinde evren ile uyumlu olduğu böylece huzur ve mutluluğu yakaladığı bir yöntemdir”.

Buradan anlaşıldığı kadarıyla yoga sportif bir faaliyet değildir. Kendini tam olarak hissetme, iç huzuru, nihai özgürlük, aydınlanma yoksa yoga yapılmıyor demektir. Tabii bunlar kulağa hoş gelen kavramlar, ama ne demek bunlar... Bunların içi doldurulmalı değil mi? Ne demek kendini tam olarak hissetmek? Nihai özgürlük? Aydınlanma? Bunlar çok temel dini ve felsefi kavramlar... Kendini tam olarak hisseden, eksik olmayan insan... İnsan bir açıdan baktığında mükemmel bir varlık, bir açıdan da bakarsan hayvandan beter! İnsan kendini nasıl tam hissedecek? Neresinin eksik olmadığını bilecek? Yoksa insan kendindeki eksikliği fark ederek mi bir işe başlar, arayışa girer? Ne demek nihai özgürlük? Açık sorayım: Batının özgürlük anlayışıyla bunun bir ilişkisi var mıdır? İç huzuru.. İç huzuru, bir takım kötü alışkanlıklardan kurtulmanın aracı mıdır yoksa stresi dağıtmanın yöntemi midir yoksa yoga kötü alışkanlıkları bırakmadan da sadece iç huzurunu mu öngörüyor? İki türlü kötülük var: Birinde zarar başkasına dokunur; diğesinde sadece kendine... Yoga neyi öneriyor? Yoksa kötülük veya günah öncelikli sorunumuz değil, önceliğimiz iç huzuru mu, diyorlar. Bizden buraya kadar mı yani... İç huzuruyla dolan insanlar ne yapacaklarına kendileri mi karar verecek? İnsanın mutlu olması... Galiba insanlığın temel arayışı bu... Ahlak felsefeleri bunun için uğraşıyor. Batı bile insanlığın mutluluğu iddiasında... Demek ki bunların başaramadığını birkaç hareketle bunlar başaracak, öyle mi? Ve Dinler... Yoksa yoga dinlerin yerini mi almaya çalışıyor? Birkaç hareketle mutluluk nasıl sağlanacak? Hadi diyelim, bir an insanlık rahatlık hissediverdi, bu nasıl kalıcı ve sürekli kılınacak? Ve aydınlanma... İnsanın aklına hemen batının aydınlanması geliyor... Tabii bu o değil denilecektir. Bu, ruhsal aydınlanma... Peki ruhu ne kadar tanıyoruz? Batı da idealizmle ruhsal aydınlanmayı denedi. Ama olmadı, materyalizme kaydı, yine olmuyor. Zira denge yok, uçlarda savrulma var...

Deniliyor ki;

2. “İnsanlık evriminde, dünyadaki tüm insanların artık hayata dair yapılan dünyevi araştırmaların ötesinde başka bir şeyleri aramaya başladığı, yepyeni bir çağ açılmıştır. Her toplumda, mutlak tatminkarlığın artık sadece mesleki başarı, ilişkiler ve maddi bolluk ile elde edilemeyeceği düşüncesi yaygınlaşmaya başlamıştır. Bütün bu ahlaki, ekonomik ve ruhsal kargaşanın ötesine, içimizde bir şekilde mutlaka varolan ve neşe ile desteklenen bir huzur konumuna geçmek, artık zorunlu hale gelmiştir. Gerçek yoga deneyimi de işte budur”.

Güzel cümleler! Yogayı kaldırın, yerine “dini deneyim” koyun, -bazı ifadeler hariç- altına imza atarım. Acaba yoga “dinin yerini” mi almak istiyor derken duyduğum endişe budur. Endişem seküler bir din yaratılmasından kaynaklanıyor. Dinin tüm argümanları kullanılacak; ama orada Yaratıcı’dan eser olmayacak! İslam dini söz konusu olunca yukarıda sayılan tüm hususlarda önerilerini açıkça ortaya koymuş ve asırlar boyu bunlar test edilmiş ve bugüne varılmıştır. İslam dininin en güzel özelliği söylediği şeyin içini doldurması, makul bir şekilde bunları insanlara sunmasıdır. Her şeyde dengeyi kurmuştur. Onun için süslü kelimelere ihtiyacı yoktur İslam’ın... Yukarıda söylemek istediğim buydu. İnsanlık maddeden bıkmış, şimdi sıra ruhta, yani idealizmde... Bakıyorsunuz yoga literatürüne “huzur, aydınlanma, ruh, doğa” dışında fazla bir kavram göremiyorsunuz. İnsanlığa sunulan bir çeşit idealizm olmuyor mu? Maddeciliğin

tersinden okunuşu... İnsan bu mudur? İnsanın ihtiyacı salt ruhsal ihtiyaçlar mıdır? Batı tarihinde görülen idealizm-materyalizm gel-gidi bu sefer kendini yoga da mı gösteriyor? Aslında batı bu gel-gitte hep materyalizm yanında yer aldı. İdealizm lafta kaldı. Doğu dinleri bu açığı tersinden diğer bir uca geçerek mi kapatmak istiyor?

“İnsanlık evriminde...” ifadesi çok dikkat çekici, pozitivist, ilerlemeci tarih anlayışını yansıtır. Sanki insanlık bugüne kadar hep madde üzerinde araştırma yapmış, maddeyle yoğrulmuş, bugün dünyeviliğin ötesinde başka şeyleri keşfeder olmuştur. Oysa insanlık tarihi Habil ile Kabil’in, şeytan ile meleğin, ruh ile nefsin, peygamber ile firavunun mücadele alanıdır. Bazen biri bazen öteki galip gelmiştir. Kıyamete kadar da böyle devam edecektir. Batıl ise hiçbir zaman kalıcı bir zafer kazanamayacaktır. Tarih boyunca hep böyle olmuştur. İnsanlar maddeye esir olup ruhu/Allah’ı unutunca din, peygamber, kitap gönderilmiş, insanlara kökenleri/ruhları hatırlatılmıştır. Yoga bize Amerika’yı yeniden mi keşfettiriyor acaba? “Huzur” sadece bugünün insanının sorunu mu?

“İnsanlığın başka bir şeyleri aramaya başladığı...” Ne demek bu? Neyi arıyor insanlık? İçini doldurmak lazım. Huzuru mu? Onu her zaman arıyor, dedik zaten. Önemli olan bunu nasıl temellendirdiğiniz. Bir iki hareket, gözlerini kapa, derin nefes al, doğayla bütünleş... Bu kadar mı? Spor olsun diye böyle bir uygulamaya denilecek bir şey yoktur. Ama bu kadar mı? Ruhsal huzurdan bahsediyoruz. Ruhtan, yani insandan, o zaman bu kadarla mı yetineceğiz? İnsan hakkında biz ne biliyoruz? İnsanı ne kadar tanıyoruz? İnsan hakkındaki soruları sonuna kadar sorduk, cevapları sonuna kadar takip edebildik mi?

Deniliyor ki;

3. “Yoga bir organizasyon, bir klüp, mezhep veya New Age dini değildir. Bu, herkesin yapabileceği ve tüm dünya dinlerinin özünü birleştiren bir deneyimdir”.

Git gide ifadeler netleşiyor. Yeni çağ dini değil yoga... Özellikle belirtiliyor olsa gerek. Çünkü böyle bir ifade kullanıldığında veya böyle algılandığında gelinecek nokta oldukça farklıdır. Belki de maksatlar ortaya çıkacaktır. İşte işin tehlikeli yanı bence burası... Ateizm, materyalizm vb. akımlar olsa cevap kolay... Ama bu akım tamamen dinin argümanlarını kullanıyor. Zira din değil ama dinlerin özünü birleştiren bir deneyim... O halde dine karşı din ile karşı karşıyayız. Sureta haktan görünen bir çehre, bir yüz ile... Şeytanın sağdan yaklaşması gibi bir şey... Dinlerin özünü birleştirme... Ne kadar yeni bir din değil deseniz de bu, yeni seküler bir din yaratma çabasıdır. Ayrıca dinlerin özünü birleştirme tarihsel bir çabayı da anımsattırıyor. Ne ilginç! Hem de yoganın doğduğu bölgede oluyor bu tarihsel çaba... Ekber Şah’ın dinleri birleştirme çabasından bahsediyorum. Hepsinden bir nebze... Ve İmam Rabbani’nin bu sapık anlayışla mücadelesini hatırlıyoruz. Şimdi aynı coğrafyadan, bu sefer dinleri birleştirme değil, özlerini birleştirme çabası ortaya çıkıyor. Ne ilginç! Evet, dinlerin özünü birleştireceksiniz ve bu -hayat tarzı anlamında- yeni bir din, akım, mezhep vs. olmayacak!!

Deniliyor ki;

4. “Yoga ile aşına olmayanlarımız genellikle Hindu dininin bir uzantısı olarak görür ve bilmeden pagan bir ritüelin bir parçası olmaktan çekindiği için Yoga’dan uzak durur. Ancak, Yoga bir din değildir! Aslında, Yoga tarihinin bu kadar eskiye dayanması da Yoga’nın bir din olmadığına en kesin kanıtıdır. Çünkü Yoga, bilinen tüm dinlerden (Hinduizm dahil!) daha önce başlamış bir felsefedir”.

Burada söylenenlerin hepsi tahkike muhtaç... O bölgede ortaya çıktığı kesin. O dinlerin izlerini taşıdığı kesin. Belki bugün yoga yeniden yorumlanıyor denilebilir. Zira evrensel olmak istiyor. Onun için Hindu dinlerinden kalma milli izleri silmek istiyor. Bu durum, olsa olsa Hindu dinlerinin bir parçası olan yoganın yeniden yorumlanması teşebbüsüdür. Yoganın bir din olmadığı

vurgulanıyor özellikle. Doğru, hinduizm gibi bir din değil belki, ama bölgesindeki dinlerin bir uygulaması değil mi? Hatta ne kadar doğru olur bilmiyorum o dinleri de aşan yeni bir örgütlenme değil mi? Yukarıda söylenildiği gibi dinlerin özünü birleştiren yeni bir “?” şey, her ne ise, işte buraya istediğinizi koyun.

“Bir felsefedir” öyle mi? Az buçuk felsefe tarihi okuduk. Felsefe tarihinde böyle bir uygulama hatırlamıyorum. Tabi okuduklarımız ilkçağ, yeniçağ felsefesi... Batı izlerini taşıyan bir felsefe... Doğu felsefesiyle uğraşanların buna bir cevap vermeleri lazım. Evet bunun hiçbir dinle alakası olmayan, bölge dinlerinden daha eskiye giden bir felsefe olduğunu ya da başlangıçta dinlerin bir uygulaması iken daha sonra evrensellik iddiasıyla ondan koptuğunu, ama onun tesirinde kaldığı ya da başka bir şey, muhakkak söylemeleri lazım. Ve tabi dinler tarihçilerinin de... Yogayı çok eskilere götürmek hatta hinduizmden de eskiye götürmek bana bazı şeyleri çağrıştırdı. Örneğin milliyetçilik akımları ortaya çıktığında herkes kendi ırkının üstün ırk olduğunu iddia etmeye başlamıştı. Dinin yerine milliyetçilik konmak isteniyordu. Bu iddiada olanlar iddialarını ispat etmek için kafatası araştırmasına başlamışlar, ırklarının binlerce asır öncesine dayandıklarını ileri sürmüşlerdi. Yine bugün bazı aleviler İslam ile bağlarını koparmak, kendilerinin daha eskilere dayandığını söyleyebilmek için Aleviliğin tarihinin İslam’dan çok öncelere gittiğini ileri sürebilmişlerdi. Acaba bu da bunlara mı benziyor? Diğer açıdan bakarsak her hayat tarzının bir felsefesi vardır. Yoga da Hindu dinlerinden beslenen evrensellik iddiasında bir hayat tarzı olsa gerektir. Ve bu hayat tarzının bir felsefesi vardır şüphesiz. Bu da doğu dinlerinden beslenen bir felsefedir. Aslında onu felsefe olarak nitelendirmek sıran bir faaliyet olmadığını ortaya koymak demektir.

Deniliyor ki;

5. “Yoga kelime anlamıyla birleşmek demektir. Yoga’da amaç, fiziksel, ruhsal ve zihinsel bedenlerimizin birleşmesiyle ‘Tanrı Bilinci’ne erişmektir. İşte bu Tanrı Bilincine ermek, meditasyon çalışmalarının son aşaması olan Samadhi’dir”.

İşte bu ifadeler tam da yoganın dinî olduğunu gösterir. Başka ne diyelim. Tamamen dinsel kavramlar... Tanrı bilinci... Ama ne demek?! Tanrının kendisine değil, tanrı bilincine erişmek... Tanrı dersek, belli bir dinin tanrısı kastedilecek, belki de tevhide varılacak, oysa bu yukarıda ifade edilen “dinlerin özlerini birleştirmek” anlayışına ters olsa gerektir. Demek ki, tanrı değil, tanrı bilinci derken her dinde ortak olan öz kastediliyor. Puta tapanda da, ineğe, ateşe, Hz. İsa’ya ya da Allah’a tapanlarda da bir öz var: Nedir o? Ruhsallığın keşfi, manevî deneyim. Evet, bu sayılanların kendisi değil, tanrı bilinci... Buna din demeyeceksiniz, klup, mezhep vs. demeyeceksiniz bari –felsefeyle birlikte- teoloji deyin! Hatta olur mu bilmem ama seküler teoloji... -Aşağıda göreceğiz- bunların farkında olunacak ki, sadece amacın bu olmadığı ifade edilecektir. Ama yukarıda kesinlikle din olmadığı ifade edilmişti!! Demek ki, dinden tamamen kopuk bir yapılanma değil... Ayrıca burada Tanrı bilinci deniyor. Başka yerlerde ise “bütünlüğe erişme” deniyor, “evrenle bütünlüşme” deniyor, nedir kasıt ve amaç? İşte meseleyi muğlak hale getiren bu noktalar...

Deniliyor ki;

6. “Peki, Yoga yolunda olan herkesin amacı Samadhi’ye ermek mi olmalıdır? Elbette ki hayır. Bhagavat Gita, Yoga yapan dört öğrenci tipinden bahseder;

-Acı çeken kişi; dinmeyen bir acıyı dindirmeyi amaçlayan öğrencilerdir. Bu acı fiziksel bedenin bir yerinde incinme, ağrı olabileceği gibi, zihinsel de olabilir.

-Dünya nimetlerini arayan kişi; sağlık ve başarı için bir strateji geliştirmeyi hedefleyen öğrencilerdir. Burada amaç, bir strateji bularak dünya nimetlerinden azami fayda sağlamaktır.

-Bilgi arayan kişi; bütünlüğe ulaşma arzusu duyan öğrencilerdir.

-Bilge adam; büyük Yogilerdir.

Siz, bu öğrenci tiplerinden herhangi birine uyuyor olabilirsiniz. Niye ben diğer öğrenci tipi değilim diye düşünerek kuruntuya kapılmanın gereği yok. Herkesin hayattaki hedefi farklıdır ama ne olursa olsun tüm hedefler aynı derecede mükemmeldir. Yoga yolu herkese açıktır. Yogayı dileyen herkes dilediği nedenlerden ötürü yapmaya başlayabilir ve istediği anda yapmaktan vazgeçebilir. Yoga kimsenin ya da hiç bir kuruluşun tekelinde değildir.

İlginç! Tanrıya erişme bilinci ile paraya erişme bilinci aynı yerde. Yoksa her tür insanı içine alabilecek, herkese arzu ettiği şeyi veren evrensel bir din olma peşinde mi? “Dünya nimetlerini arayan kişi”yi şu ifadelerle karşılaştırın. Yogaya katılan doğru öğrencide neler olmalıdır?

Dünyevi her şeye karşı bağımlı olmama etiğini geliştirmiş, temel tutkulardan uzaklaşmış... olmalıdır. Hem böyle olacak hem de dünyevî nimetlerden azami ölçüde fayda temin edilecek.

Nasıl olacak bu?

Deniliyor ki;

7. “Yaptığımız yoga çalışmalarında, evrene ve birbirimize iyi niyetlerimizi sunmak ve yaptığımız çalışmalardan sadece kişisel değil, genel olarak tüm evrene fayda dilemek için her yaptığımız çalışmanın başında ve sonunda bir mantra okumaktayız. Verdiğimiz başlangıç ve bitiş mantraları, yogasana çalışmalarında (yani hafta içi akşamları yapılan çalışmalarda) kullanılmaktadır.

Başlangıç Mantrası

Om Sahanavavatu

Sahanou bhunaktu

Saha viryam karavavahai

Tejasvinavadhitamastu

Ma vidvişavahai

Om Şanti, Şanti, Şanti

(Evren) Hepimizi korusun

hepimizi beslesin

Birlikte büyük bir enerji ile çalışalım

Çalışmamız aydınlatıcı olsun ve meyve versin

Birbirimizden nefret etmeyelim

Om, huzur, huzur, huzur

Bitiş Mantrası

Sarve bhavantu sukinah

Sarve santu niramayah

Sarve bhadrani paşyantu

Ma kascit dukha bhagbhavet

Om Şanti, Şanti, Şanti

Hepimiz mutlu olalım

Hepimiz hastalıklardan uzak olsun

Hepimiz uğurlu olan şeyleri görelim

Kimse acı çekmesin

Om huzur, huzur, huzur.

Tanrı ile evrenin aynileştiği nokta... Daha doğrusu şirikle karıştığı nokta.. Evren bizi koruyacak öyle mi? Bir mü'min düşünelim. Hiçbir şeyin farkında olmayarak bu yerlere gidecek ve evren hepimizi korusun diye dua (siz buna mantra deyin) edecek!! Ve sonuçta inancına hiçbir leke bulaşmayacak! Bu ifadelere baktığımızda “mümkün değil” demekten başka ne söylenebilir?

Eskiden tabiatçılık, materyalizm vardı. Her şeyi tabiat yarattı, denilirdi. Tabiat ana vs.den dem vurulurdu. Bu anlayışın gerilerde kaldığını biliyordum. Ama öyle anlaşıyor ki Batı'nın materyalist düşüncesinin yerini Doğu'nun Tanrı'sız mistizmi alıvermiş. Ben bundan şunu anlıyorum: Semavi dinlerin tanrı figürü tahtından ediliyor, yerine muğlak bir evren-tanrı anlayışı çıkarılıyor. Ve buradan tabiatçı, hümanist bir anlayış verilmeye çalışılıyor.

Bir başka nokta da şu: Yoga terminolojisi başka bir kültüre ait... Bu kelimelerle yapılan yoga ister istemez kişiyi yabancı olduğu dünyaya açar. İngilizce kelimelerin kişiyi Batı zihniyetine açtığı gibi. Yüz yıl önce kim derdi ki, bütün sokaklarımız, dükkanlarımız neredeyse her şeyimiz dil vasıtasıyla batı kültürünün hegemonyası altına girecek? Ama girdi işte.. Bir kelimeden ne çıkar denildi belki ama oldu işte... Konfüçyüs demedi mi "Bir millet değiştirmek istiyorsanız önce kelimelerini değiştirin". Onun için bu dua mı şiir mi desek ama mantra diyelim, bu mantralar insanı dolaylı yoldan yabancı olduğu kültüre hazırlar. Sadece bu mantralar değil, tüm bir yoga terminolojisi... Bir mü'minin böyle bir duaya/mantraya ihtiyacı var mıdır? Mü'minin hayatı duadır, sabah evden çıkarken, akşam dönerken... Hep hayır dileyerek, hayırda kalarak... Acaba bu insanlar bir mü'minin cübbesinin üzerine oturan kediye uyandırmamak için cübbesinin o yerini keşiğini duysalar ne hissederler? Doğayla yaşamak, doğanın bir parçası olan hayvanları sevmek ve doğanın bir açıdan bir parçası olan bizlerin bunlarla bütünleşmesi budur herhalde... Aslında mü'minler bu felsefenin mümessillerine "gelin aradığınız şey burada, hakikati yanlış yerde arıyorsunuz" demeleri gerekir.

Geldik sona doğru... Altı tespitle yazımı bitirmeyi düşünüyorum:

1. İhmal ettiğimiz, yaşama konusunda gevşek davrandığımız Efendimizin (s.a.v) hayatı bizim için en ideal örnektir. Düşünmemiz gereken, yapmamız ve yaymamız gereken bir örneklik... Evimizden çıkarken dua ile, sokakta karşılaştığımız insana selam vererek, akşama kadar Allah'ın farkında olarak yaşayarak, herkese merhametle yaklaşarak, karıncayı incitmeyerek, doğayı kirletmeyerek, eve dönünce dua ile girmek, selam vermek, akşam yatınca dua ile yatmak, gerekirse geceyi ihya etmek, herkes yatarken sessizce sadece Rabb'le baş başa... Bunları ruhunu dinleyerek yapmak, kendinin farkında olmak, yaratılış gayesini hatırlamak, ölümü düşünmek, kendimize hakim olmak, haddimizi bilmek, yaratana ulaşmak, yaratanda fena bulmak, kahrın da hoş, lütfun da hoş diyebilmek, yaratılanı yaratandan dolayı hoş görmek... Daha nice ilke, kural, ibadet ve ritüeller... İşte -adına yoga demek istemiyorum- bizim kültürümüzde olan, dinimizde olan hareket, eylem, ve düşünme potansiyellerimiz... O zaman potansiyellerimizi keşfedelim. "İnsanlara tebessümü sadaka kabul eden" bir dinin mensuplarıyız. Peygamberimiz "kendin için istediğini kardeşin için de istemedikçe mü'min olamazsın" buyuruyor. "Komşusu açken tok yatan bizden değildir". Yine "mü'min saf ve kerem sahibi biridir" buyuruyor. Yani içinde insanlara zarar vermeyi geçirmeyen, kötülüğü içinden geçirmeyen bir insan... "Müslüman başkasının elinden ve dilinden güvende kaldığı kimsedir". Bunları düşünelim. Bizler bunları düşünüyor ve yapıyoruz ki, başka arayışlara giriyoruz. Biz bu yaşayışın bereketini gördük mi ki; biz bu yaşayışın tadını, hazzını aldık mı ki, başka cereyanlara gönül bağlıyoruz. Peygamberimizin böyle bir mü'min kimliğini nasıl temsil ettiğini, mü'min kimliğini nasıl inşa ettiğini düşünelim. Ruhumuzu, gönlümüzü onun hayatına açalım, onun hayatıyla bütünleşelim. O zaman yüreğimizin kıpır kıpır olduğunu müşahade edeceğiz muhakkak. Onu sevmenin, onu yaşamamanın, onu hissetmenin açığa çıkardığı enerjiyi hiçbir akım, mezhep, meşrep, klüp, örgüt, felsefe ve ideoloji veremez diye düşünüyorum. Tarih bunun şahididir.

2. Dinimizi tefekküre verdiği önemi biliyoruz. Ama bunu uyguluyor muyuz? Yoksa tefekkür etmekten korkuyor muyuz? Neden mi? Çünkü tefekkürün arkası değişimdir. Olduğunuz gibi

kalamazsınız. Tefekkürün dayanılmaz ağırlığı vardır. Onun ardı dönüşümdür. Nefsinizi aşmaktır. Kendinizi tanımaktır. Zaaflarınızla, kuvvetlerinizle kendinizi tanımak... Ve ona göre kendinize sahip olmak. Onun için Gazalî, çok zordur tefekkür, diyor. Tefekkür, şayet onun sayesinde dönüşümü gerçekleştiremezseniz ıstırap duyarsınız. Nasıl tefekkür edeceğiz? Allah'ın kainattaki tasarım ve tasarruflarını düşünmekle mesela... Her bir doğa olayını, her bir hayvanı, bitkiyi düşünelim, bir sanat eserini seyrederek gibi seyrederim onları... Ve kendimize dönelim, kendimizi düşünelim... Yaratılış mucizesi olarak, hiçbir elin yapamayacağı bir tasarım ve harika bir sanat eseri olarak... İşte tefekkür sadece bu değil? Bu düşünmenin ardından gelmesi gereken şeyler var. Yaratıcı'yı tanıdıktan, bildikten sonra ondan bağımsız yaşamak, O'nun farkında olmadan yaşamak mümkün mü? İhmal ettiğimiz şeyler bunlar. İş yorgunluğu, güncel meşgaleler alıkoyuyor insanı işte... Ama bunları yapalım, çocuklarımıza bunları anlatalım. Bakalım hayret etmeyecek miyiz? Bakalım hayran kalmayacak mıyız? Bakalım kendimize dönüp ruhsal enerjimizin açığa çıktığını, gönlümüzün genişlediğini hissetmeyecek miyiz?

3. Yoga vs. nin en önemli gerekçesi stres ve ruhsal bunalım olarak sunuluyor. Bunlar nereden kaynaklanıyor? İş, aile hayatı ve genel olarak başımıza gelen musibet, hüznün ve kederlerden... Aslında bunlar insanlığının varoluşundan bu yana söz konusu... Sadece modern hayatın/kentleşmenin/teknolojikleşmenin/robotlaşmanın ortaya çıkardığı artı sıkıntılar, problemler var.. Peki dinimiz bu konuda bize bir şeyler sunmuyor mu? Hareket ve düşünce bazında... Kader diye bir şey var. Allah'ın her şeye hakim olduğuna, her şeyi bildiğine inanmak... Hadi bağdaş kurun ve düşünmeye başlayın! Sınırlarınız olduğunu, dünyanın da fani olduğunu, başımıza gelen her bir şeyin bir plana göre olduğunu düşünün ve O'na güvenin! Aslında size verilen sıkıntı ve musibetlerin insanlığınızın olgunlaşmasında birer fırsat olduklarını tefekkür edin! Belki de musibetlerde rahmet gizli... Musibetlere bir de bu gözle bakmayı deneyin! Sizin başınıza gelenin başkalarını gördükçe bir hiç olduğunu, bu dünyada en büyük musibetlere peygamberlerin maruz kaldığını, bizler için örneğin onlar olduğunu hatırlayın! Başımıza gelen musibet, keder ve hüznüleri Allah'ın bağışlanmamıza vesile kıldığını, günahımız yoksa bile Allah katındaki derecemizin yücelmesine vesile olduğunu, Allah katında değerli olanın muhakkak insanlar nazarında da değerli olacağını, hoş geçim sahibi, anlayışlı, sevecen olacağını, asla dışlayıcı ve insanlara zarar vermeye çalışan biri olamayacağını düşünün! Bakalım, ruh dünyanızda bir şeyler değişecek mi? Varlığa bakışınız, insanlara hatta çevreye, doğaya bakışınız değişecek mi? Kendinizi hafiflemiş hissedecek misiniz?

Daha da var... Mesela Kur'an'la buluşun, ama bu bir başka buluşma olsun... Duyarak, hissederek, Yaratıcı'yla konuşarak... Ashabın yaptığı gibi... Hz. Peygamber vefat edince ağlamaya başladılar. "Niye?" diye sorulduğunda "biz Efendimizin vefatına ağlamıyoruz, o zaten bir gün bu dünyada göçüp gidecekti, biz vahyin kesilmesine ağlıyoruz, o hayattayken vahiy gelir, imanımız her bir vahyin gelişinde artardı" şeklinde cevap verirler. İşte bu duyuşla okuyalım, bakalım sonuç nasıl olacak? Hareket mi istiyorsunuz. Okurken ağlamaya çalışın, hüznlenin, Yaratıcı'nın kelamını okuyorsunuz çünkü... Onun sizin üzerinizde nimeti var... O'nun kudretini, her bir şeyinizi bildiğinizi, nefes alış-verişinize bile hakim olduğunuzu, nabız atışlarınızı ve kalp ritminin O'nun elinde olduğunu tefekkür edin! Düşünün bakalım! Hareket mi istiyorsunuz, hareket için değil elbet ama ya namaza ne demeli... Ama en azından spor olsun diye bu etkinliklere katılıyorum deyip inandığı dinin gerekleri konusunda gevşek davrananlara bunu hatırlatmak gerekmez mi? Ki, namaz sırf hareketten de ibaret değil... Hareket ve tefekkür, hareket ve huzur, hareket ve iç deneyim, hareket ve yükseliş hepsi bu ibadetin içinde... Namazı bir mirac olarak kılalım bakalım, namazı Yaratıcı'nın huzurundaymış gibi kılalım bakalım, sonuç

ne olacak? Oturun, bağdaş kurun, gözlerinizi kapatın ve düşünün bunları...

Ve dua... stresten, ruhsal bunalımdan kurtulmak mı istiyorsunuz, işte size en etkili öneri... Dua edin! Dua bir ibadet ayrıca... Bu ibadeti aşkla yaşayın. Rabb'imiz "size şah damarınızdan yakınım", isteyin size icabet edeyim, duanız olmazsa neye yararsınız, buyuruyor. Dua kendimizi tanımaktır ayrıca, sınırlarımızı bilmek, keşfetmek... Nefsimizin bizi azdırabileceğinin, büyüklenme hatta Tanrıya kafa tutmaya kadar varabilecek büyüklenme ve kibrin farkında olmaktır. Acziyetimizin farkında olmaktır. Diğer insanlarla kardeş olduğumuzun, para ve makamımız sayesinde onlar üzerinde hakimiyet kuramayacağımızın farkında olmaktır. Dua bir sığındır bunun için... Acziyetimizi biliştir. Şimdi yoga mı (!) yapmak istiyorsunuz, gece herkes yattıktan sonra siz kalkın, gece lambalarını yakın, kibleye dönük olarak oturun, ellerinizi açıp Yaratıcı'ya kaldırın... İçinizden geçen tüm düşünceleri samimiyetle O'nunla paylaşın, içinizi O'na açın, yakarın ve gözlerinizden bir damla yaş aksın... Ne olacak dersiniz? İçinizi büyük bir enerji kaplayacak, yüreğiniz genişleyecek, gönlünüz ferahlayacak ve rahatlayacaksınız. Bunları arada sırada tekrarlayın. Rabb'nizle birlikte yaşayın, O'nun farkında olarak... Başka bir şeye ihtiyacınız kalır mı dersiniz?

4. Yoganın sebebi stres ve ruhsal bunalım dedik. Bunu yine çağımızın hastalığı obozite veya aşırı şişmanlık (aşırı da olamayabilir) ile mukayese yapabiliriz. İşte size iki çağdaş sorun... Ve çözümü dışarıda, başkalarında aranan iki amansız problem... Stresten dolayı yogaya gidiliyor. Peki şişmanlıktan dolayı? Diyetisyenlere... Ve burada birbiri içinden çıkılmaz önerilerle karşılaşıyorsunuz. Bitkisel zayıflama yöntemlerinden, düşünme yoluyla zayıflama yöntemlerine kadar bir dünya diyet önerisi... Bu önerilerin hepsi de uzmanlar tarafından yapılıyor! Bir başkası da çıkıp "bütün diyet önerilerini çöpe atın" diyebiliyor. İnsan bir sorunla karşılaştığında ister istemez her türlü çareye başvuruyor. Buna diyecek bir şey yok elbette.. İstismara karşı dikkatli olun önerisinden başka... Zira burada yogada olduğu gibi bir felsefe, dini bir görünüm yok. Ama şunu söylemeye hakkım var diye düşünüyorum:

Güzel dinimiz yemek adabıyla ilgili ilkelerini ortaya koymuştur. Mesela Yiyeceğin, için ama israf etmeyin! Midenizin üçte birini yemeğe, üçte birini suya, üçte birini havaya ayırın! Doyasıya yemeden kalkmasını bilin! Suyu bile tek nefeste içmeyin! Şimdi biz bunları uyguluyor muyuz? Uyguladık da sonuç mu alamadık? Mümkün değil. O zaman sorun bizde aslında. Kendimizde... Ne yapmak istediğimizi bilememekte... Dinimizle, değerlerimizle barışık yaşayamamakta... Hadi diyelim ister istemez bu sorunla karşılaştık. Ne yapacağımız belli yine... Az yiyeceğiz.. meyve-sebzeye ağırlık vereceğiz, bol su içeceğiz, spor yapacağız, en azından günde şu kadar yürüyeceğiz. Bunları herkes yapar, yapmalıdır. Terlemek için özel eşofmanlar, zayıflamak için ilaçlar vs. Uzmanları bunların faydasından çok zararlı olduğunu söylüyorlar. Evet bu doğal ve fitrî yöntemleri uygulamıyorsak ne diyelim artık...

İşte yoga da böyle.. Tabii dediğimiz gibi burada diyet uzmanına gitmekten daha ötesi şeyler var. Sadece iki çağdaş soruna çözüm önerileri açısından meseleye yaklaştım. Güzel ve denge dinimiz insana huzur veren, iç deneyimini artıran, kişisel gelişimini sağlayan her türlü ilkeyi ortaya koymuş, bir anlamda tedbirini almıştır. Bize bunları uygulamak düşüyor. Biz bunları uyguladık da yogaya mı sıra geldi?

5. Öyle anlaşıyor ki, yoga vb. faaliyetler sırf spor olsun diye yapılmıyor. Zira spor yapmak için mekân çoktur herhalde.. Öyle ya! maksat stresi dağıtmak değil mi? Stresi dağıtmak için yapılabilecek çok şey var... Hatta mekâna bile ihtiyaç yok... Yeryüzü bir mekân çünkü.. Dağlar, kırlar, bahçeler, denizler ve en önemlisi dostlar, dost meclisleri ve sohbetler... Yeter ki bunlara hazır olun... Bu faaliyet sırf spor veya stresi dağıtmak değilse o zaman bir mü'min bunlara nasıl bakmalı? Oralara gitmeli mi? Kanaatime göre yukarıda ifade ettiklerimi düşünerek durum

yeniden değerlendirilmeli... Kişi şayet dinine alternatif olarak gidiyorsa Allah muhafaza küfür tehlikesi söz konusu. Böyle bir amaç yok da spor olsun, stres dağılsın diye gidiliyorsa bunun için başka yollar bulmalı. Zira bu tip yerler sırf spor yerleri değildir. Yok diye bahane üretmeyelim. Arayan bulur. Biz bağdaş kurmayı gericilik kabul ederiz, ama orada bağdaş kurulunca çağdaş oluveriyor. O zaman çok hoş bir şekilde bunu yapıyoruz. Bu başka bir şey demeyelim. Recep İvedik'in dediği gibi "bal gibi bizim bağdaş ya!". Ben bu gibi yapılanmaları yılbaşı, neol, ağlama duvarında dua etmek gibi telakki ediyorum. Bunlar yabancı kültür aktiviteleridir. Bunlara katılmak yabancı din ve kültürlere entegre olmaktır. "Bunları kutlasak ne olur canım!" demeyelim. Her şeye öyle baktığımızda sonuçta geriye bizden bir şey kalmıyor, başka bir şeye dönüşüyoruz. Hırsızlık bir ekmek çalmakla, zina bir öpmekle başlıyor. "Ya, öyle değil" der gibisinin. Ben de biliyorum. Her zaman öyle değil elbette... Ama olacaksa öyle başlıyor, bir alışkanlık haline geldi mi artık Allah korusun. Ben bunu niye söyledim. Yabancı din ve kültür unsurlarına karşı dik durmamız gerek, hiçbir gevşeklik göstermemeliyiz. "Aman, bundan ne olur!" kolaycılığına kaçıp onların değirmenine hazır hale gelmemeliyiz. Yabancı kültür unsurlarını küçümsemeyelim. Çünkü bunlar kültürel unsurlardır, dini öğeler taşıyan hususlardır. Sırf maddi, teknik hususlar değildir. Onun için daha bir dikkatli olmalıyız. Bir topluluğa benzemeye çalışan sonuçta onlar gibi oluyor. O zaman kime benzediğimize, kimlerle birlikte olduğumuza dikkat etmek durumundayız. Peygamberimiz ötelerden bize sesleniyor ve bizi uyarıyor: "Sizden önceki toplulukların âdetlerini, uygulamalarını adım adım takip edeceksiniz. Hatta keler deliğine girseler bile onlara uymaya çalışacaksınız". Ashab "Ey Allah'ın Resulu, bunlar Yahudi ve hristiyanlar mıdır?" Efendimiz "başka kim olabilir!" şeklinde cevap verir. Siz bunun yerine taoizmi, hinduizmi, budizmi ve yogayı, reikiyi koyun, fark etmez...

6. Son olarak Ahmet Turan Alkan'dan bir alıntı yapmak istiyorum. Türkan Saylan'ın cenazesi dolayısıyla laiklerin oluşturdukları veya oluşturmaya çalıştıkları dili/akideyi/yeni seküler bir dini analiz ediyor. Hem de dini bir vecibe olan cenaze namazında bunların nasıl oluşturulduğunu anlamaya çalışıyor. Yani dini bir söylem altında seküler bir akide inşası!! Yukarıda söylediklerimi bir de bu gözle değerlendirin ve mukayesesini yapın. Yorum sizin:

"Türkan Saylan'ın cenaze töreninde konuşan yakınları ve sevenleri, merhûme hakkında dikkat çekecek sıklıkta "ışık oldu, sonsuzluğa gitti" gibi tâbirler kullandılar. Ölümünden sonraki hayatın tasavvuru ve ona bağlı inançlar (eskatoloji), bütün kültürlerde son derece tarif edici ve önemli bir unsurdur ve Türkiye'de laik kesim, henüz tedirgin ve belirsiz bir dille de olsa kendi eskatolojisini, yani öteki dünya tasavvurunu inşa etmeye başlamış bulunuyor. Müphem ve belirsiz bir dil fakat bir 'vâkıa' olması bakımından sahici. Laik kesim, Müslümanların Kitâbî ahiret inancına ve kavramlarına müracaat etmemek, yeni bir dil (akîde) kurmak hususunda arayış içinde görünüyor. İslâmî geleneklere göre kaldırılan cenazelerde, geleneğe tam denk düşmeyen alkış, cenazenin katafalka konulması, cenazenin başında 'ışık oldu' gibi kavramların kullanıldığı konuşmalar yapılması laiklerin yeni akîde arayışına misâldir".